

**ОДЛУКУ
О ДОНОШЕЊУ ПРОГРАМА
„ПОДИЗАЊЕ СВЕСТИ ГРАЂАНА
КРАГУЈЕВЦА О ЗНАЧАЈУ
ПРЕПОЗНАВАЊА И ОТКРИВАЊА
ФАКТОРА РИЗИКА ЗА РАЗВОЈ
ХРОНИЧНИХ НЕЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ“
-интервенције у заједници-**

I Доноси се Програм „Подизање свести грађана Крагујевца о значају препознавања и откривања фактора ризика за развој хроничних незаразних болести“ - интервенције у заједници - (у даљем тексту: Програм), који је предложио Институт за јавно здравље Крагујевац, као носилац активности у области деловања јавног здравља за територију града Крагујевца.

Програм ће се реализовати током 2025. године, представља програм из области јавног здравља и саставни је део ове одлуке.

II Спровођење Програма прати Савет за здравље града Крагујевца, даје мишљење на Извештај о остваривању Програма и предлаже мере за његово унапређење.

III Ову одлуку објавити у „Службеном листу града Крагујевца“.

СКУПШТИНА ГРАДА КРАГУЈЕВЦА

Број: 50-35/25-I

У Крагујевцу, 18. марта 2025. године

**ПРЕДСЕДНИК,
Ивица Момчиловић, с.р.**

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ КРАГУЈЕВАЦ
INSTITUTE OF PUBLIC HEALTH KRAGUJEVAC

Датум / Date 03.12.2024 год.

Наш знак / Our ref 01-7704

ГРАД КРАГУЈЕВАЦ

**ГРАДСКОЈ УПРАВИ ЗА ДРУШТВЕНЕ ДЕЛАТНОСТИ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ**

ПРОГРАМ

**Подизање свести грађана крагујевца о значају препознавања и откривања
фактора ризика за развој хроничних незаразних болести
- интервенције у заједници -**

У Крагујевцу
22.10.2024 год.

В.Д. Директора ИЗЈЗ Крагујевац
Спец. др мед Небојша Ранковић

Никола Пашин 1, 34000 Крагујевац, тел: 034/504-501, факс: 034/331-344, info@izjzkg.rs
www.izjzkg.rs жиро рачун: 840-340667-22 ПИБ: 102135344

1 Nikola Pasic Street, 34000 Kragujevac, phone: +381 34 504 501, fax: +381 34 331 344, info@izjzkg.rs
www.izjzkg.rs giro account: 840-340667-22

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ КРАГУЈЕВАЦ
INSTITUTE OF PUBLIC HEALTH KRAGUJEVAC

УВОД

Становништво Шумадијског управног округа у дубоком је процесу старења. Из године у годину све су приметније последице старења становништва, како демографске, тако и здравствене и економске и социјалне. Истовремено, број становника како у Републици Србији тако и у региону Шумадије опада из године у годину, као последица негативног природног прираштаја и пораста опште стопе смртности пре свега узрокован порастом стопе mortalитета од хроничних незаразних болести.

Хроничне незаразне болести (ХНБ) водећи су узрок обољевања и умирања људи широм света. Када говоримо о ХНБ најчешће мислимо на кардиоваскуларне и цереброваскуларне болести, малигне болести, дијабетес и хроничне респираторне болести. Хроничне незаразне болести у највећој мери доприносе оптерећењу болестима, узрокују повећање трошкова лечења, а исход чине неизвесним, често доводећи до инвалидитета и свеопштег смањења квалитета живота. Доступни подаци указују на епидемијске размере ових болести и приоритетан јавно здравствени значај.

Стратегије превенције и контроле ХНБ усмерене су на најчешће факторе ризика и социо економске детерминате здравља. Све ХНБ, мање или више, имају заједничке факторе ризика, неправилна исхрана, (зло)употреба дувана и алкохола, недостатак физичке активности и последични развој гојазности, хипертензије, хиперхолестеролемије и на крају клинички развијену форму болести. С обзиром да се ради о променљивим факторима ризика, који се самим тим могу предупредити, посебан фокус програмских активности треба усмерити на шири скуп фактора ризика и детерминанти здравља, популационе и циљане приступе, као и рано откривање и управљање овим болестима. Програми превенције подразумевају израду циљаних програма и интервенција заснованих на доказима валидних истраживања.

СИТУАЦИОНА АНАЛИЗА

У анализи заступљености ХНБ у Шумадијском управном округу послужило је истраживање „Распрострањеност и значај фактора ризика и пратећих обољења у опоравку пацијената након цереброваскуларног инzulта“ које је Институт за јавно здравље Крагујевац спровео у оквиру Програма јавног здравља у 2024. год. У Универзитетском клиничком центру (УКЦ) Крагујевац услед Болести крвних судова мозга (МКБ I60.0 до I69.9) у периоду 01. 01. 2020. - 31. 12. 2023. године хоспитализовано је укупно 1651 пацијент. ХНБ, као пратећи поремећаји здравља били су присутни су код 95% пацијената. Најчешће ХНБ биле су: Болести система крвотока, Болести жлезда са унутрашњим лучењем и Болести система за дисање. Болести система крвотока чиниле су готово половину (42,6%) свих пратећих ХНБ, а међу њима далеко најучесталија је хипертензија. Хипертензију је забележена код 41,1% пацијената (n=678 пацијената). Истовремено, забележена је велика учесталост дијабетес без и са хроничних компликација и деменције. Анализа социодемографских карактеристика показује да је оптерећеност ХНБ већа у мушкој популацији и да оптерећеност расте са старашћу

Никола Пашинћ 1, 34000 Крагујевац, тел: 034/504-501, факс: 034/331-344, info@izjzkg.rs
www.izjzkg.rs жиро рачун: 840-340667-22 ПИБ: 102135344

1 Nikola Pasic Street, 34000 Kragujevac, phone: +381 34 504 501, fax: +381 34 331 344, info@izjzkg.rs
www.izjzkg.rs giro account: 840-340667-22

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ КРАГУЈЕВАЦ
INSTITUTE OF PUBLIC HEALTH KRAGUJEVAC

пацијената. ХНБ продужавају боравак пацијената у болници, а исход хоспитализације чине неизвеснијим.

ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

Општи циљ:

Подизање свести становништва о значају препознавања и избегавања фактора ризика за развој ХНБ, као и значај правовременог реаговања становништва Крагујевца путем едукативних радионица и интерактивних предавања.

Специфични циљеви:

1. Промовисање и усвајање здравих стилова живота од најранијег детињства као вид примордијалне превенције
2. Промовисање и усвајање здравих навика и избегавања фактора ризика код здравих појединаца, код појединаца са присутним факторима ризика и појединаца са субклиничком формом болести са циљем да се спречи развој болести као вид примарне превенције
3. Развој вештина становништва да препознају појаву акутног облика ХНБ и преузму неопходне кораке
4. Значај феномена „златни сат“ у пракси
5. Разумевање функционисања здравственог система

Дугорочни циљеви:

1. Унапређење и очување здравља становника Крагујевца и Шумадијског управног округа, промоција здравих стилова живота и креирање подстицајног окружења
2. Смањење оптерећења ХНБ становник Крагујевца и Шумадијског управног округа кроз спровођење свеобухватних, мултисекторских активности у заједници
3. Унапређење капацитета за вођење, управљање, планирање, координацију и спровођење здравствено промотивних и превентивних активности.

АКТИВНОСТИ ПРОГРАМА

У циљу подизања свести становништва о значају препознавања и избегавања фактора ризика за развој ХНБ и правовременом реаговању у популацији становништва Града Крагујевца, дефинишу се приоритетни програмски задаци:

1. Интерактивна предавања за децу и младе (до 19 година) на територији града Крагујевца
2. Интерактивна предавања за популацију одраслог становништва (19 и више година) оба пола на територији града Крагујевца
3. Едукативне радионице за популацију одраслог становништва (19 и више година) оба пола на територији града Крагујевца
4. Едукативне радионице за децу и младе (до 19 година) на територији града Крагујевца

Никола Пашинћ 1, 34000 Крагујевац, тел: 034/504-501, факс: 034/331-344, info@izjzkg.rs
www.izjzkg.rs жиро рачун: 840-340667-22 ПИБ: 102135344

1 Nikola Pasic Street, 34000 Kragujevac, phone: +381 34 504 501, fax: +381 34 331 344, info@izjzkg.rs
www.izjzkg.rs giro account: 840-340667-22

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ КРАГУЈЕВАЦ
INSTITUTE OF PUBLIC HEALTH KRAGUJEVAC

5. Конференција за представнике медија и актере јавног здравља у циљу подизања свести јавности о значају ХНБ
6. Сагледавање резултата спроведених едукативних активности

ИНДИКАТОРИ СПРОВОЂЕЊА ПРОГРАМА

Програм би се спроводио током 2025. године уз дефинисање стратегије одрживости надале.

Индикатори који ће се пратити:

1. Организовање координативног састанка у циљу упознавања актера јавног здравља о значају програма - 1
2. Број спроведених интерактивних предавања за децу и младе (до 19 година) на територији града Крагујевца о значају креирања здравих стилова живота и препознавања и избегавања фактора ризика за развој ХНБ - 8
3. Број спроведених интерактивних предавања за популацију одраслог становништва (19 и више година) на територији града Крагујевца о значају препознавања и избегавања фактора ризика за развој ХНБ и правовременог реаговања - 10
4. Број деце и младих (старости до 19 година) обухваћених интерактивним предавањима - 300
5. Број одраслог становништва обухваћених обухваћених интерактивним предавањима - 500
6. Анализа ефикасности спроведених едукативних програма -1
7. Конференција за представнике медија у циљу упознавања јавности о значају и резултатима програма -1
8. Медијске активности о резултатима спроведеног едукативног програма – 2
9. Израђене препоруке за интервенције у заједници -1 брошура у штампаном и електронском облику

ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ

Едукативни програм ће омогућити подизање свести становништва о значају препознавања и избегавања фактора ризика за развој ХНБ, као и значај правовременог реаговања за различите популационе групације.

1. Усвајање здравих стилова живота и код младих и код одраслих
2. Препознавање и последично избегавање фактора ризика у смислу неправилне исхране, физичке неактивности, конзумирања дувана и цигарета
3. Упознавање са значајем лечења већ постојећих ХНБ
3. Стицање вештине становништва да препознају појаву акутног облика ХНБ и преузму неопходне кораке
4. Стицање знања о значају феномена „златни сат“
5. Овладавање вештинама разумевања функционисања здравственог система

Никола Пашинћ 1, 34000 Крагујевац, тел: 034/504-501, факс: 034/331-344, info@izizkg.rs
www.izizkg.rs жиро рачун: 840-340667-22 ПИБ: 102135344

1 Nikola Pasic Street, 34000 Kragujevac, phone: +381 34 504 501, fax: +381 34 331 344, info@izizkg.rs
www.izizkg.rs giro account: 840-340667-22

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ КРАГУЈЕВАЦ
INSTITUTE OF PUBLIC HEALTH KRAGUJEVAC

РИЗИЦИ ПО ПРОЈЕКАТ

Потенцијални ризици:

- Слаб одазив циљане популације
- Недостатак финансијских средстава
- Неадекватна сарадња са локалном заједницом
- Неадекватна сарадња са Скупштином града Крагујевца
- Немогућност спровођења програма услед епидемиолошке ситуације

Начин превазилажења потенцијалних ризика:

- Тражење нових финансијских извора
- Склапање споразума са локалном заједницом
- Одлагање спровођења активности због епидемиолошке ситуације

ПРАВНИ ОКВИР

Национална законска регулатива

- Закон о јавном здрављу "Сл. гласник РС", број 15/16
- Закон о здравственој заштити („Сл. гласник РС”, бр. 25/2019)
- Стратегија за превенцију и контролу хроничних незаразних болести („Сл. гласник РС”, број 22 од 30. марта 2009.)
- Закон о заштити становништва од изложености дуванском диму "Сл. гласник РС", број 30/108
- Закон о здравственом осигурању („Сл. гласник РС”, бр. 25/2019)
- Закон о правима пацијената („Сл. гласник РС”, бр. 45/2013 и 25/2019 - др. закон)

ОДРЖИВОСТ ПРОЈЕКТА

- Континуирана сарадња са партнерским организацијама.
- Опредељење додатних финансијских средстава за превентивне активности на нивоу локалне заједнице.
- Превентивне програме спроводити у континуитету дужи временски период

ПОТРЕБНА ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

Опис активности	Износ за 2025. годину (у РСД)
Рад на терену (едукативна предавања и радионице)	500 000,00
Анализа спроведеног едукативног програма у заједници	250 000,00
Израђена брошура у штампаном и електронском облику са препорукама за подизање нивоа здравствене писмености	105 000,00
Стални трошкови	80.000,00
Укупно динара за Програм	935.000,00

Никола Пашић 1, 34000 Крагујевац, тел: 034/504-501, факс: 034/331-344, info@izjzkg.rs
www.izjzkg.rs жиро рачун: 840-340667-22 ПИБ: 102135344

1 Nikola Pasic Street, 34000 Kragujevac, phone: +381 34 504 501, fax: +381 34 331 344, info@izjzkg.rs
www.izjzkg.rs giro account: 840-340667-22

ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ КРАГУЈЕВАЦ
INSTITUTE OF PUBLIC HEALTH KRAGUJEVAC

Финансијска средства која се потражују од Скупштине Града Крагујевца за реализацију програмског задатка „Подизање свести грађана Крагујевца о значају препознавања и откривања фактора ризика за развој хроничних незаразних болести, интервенције у заједници“ у 2025. години, износе 935.000,00 динара.

ПОДАЦИ О УЧЕСНИЦИМА ПРОГРАМСКОГ ЗАДАТКА

1. специјалиста здравствене статистике и информатике - 1
2. специјалиста социјалне медицине - 5
3. специјалиста епидемиологије – 2
4. специјалиста хигијене - 1
5. медицинска сетра, техничар - 5
6. информатичар - 2

РУКОВОДИЛАЦ ПРОГРАМА

Руководилац програма др спец. мед. Наташа Михаиловић, начелница Центра за биостатистику и информатику Института за јавно здравље Крагујевац

НОСИЛАС ПРОГРАМА

Институт за јавно здравље Крагујевац, Николе Пашића 1, 34000 Крагујевац; ВД Спец. др мед. Небојша Ранковић

Никола Пашић 1, 34000 Крагујевац, тел: 034/504-501, факс: 034/331-344, info@izjzkg.rs
www.izjzkg.rs жиро рачун: 840-340667-22 ПИБ: 102135344

1 Nikola Pasic Street, 34000 Kragujevac, phone: +381 34 504 501, fax: +381 34 331 344, info@izjzkg.rs
www.izjzkg.rs giro account: 840-340667-22